

Important Questions Class 10 Sanskrit Chapter 10

अनयोक्त्यः

प्रश्न 1. किं एकेन राजहंसेन या शोभा भवेत्? (What is the beauty that can be compared to a single swan in a lake?)

उत्तर: एकेन राजहंसेन या शोभा सरसो भवेत्। (The beauty of a lake is incomparable to a thousand cranes.)

प्रश्न 2. केन न सा बकसहस्रेण परितस्तीरवासिना? (Who quenches her thirst with a few raindrops and drinks water from the lotus flowers?)

उत्तर: न सा बकसहस्रेण परितस्तीरवासिना।

(She is a swan who drinks water from the lotus flowers and quenches her thirst even with a few raindrops.)

प्रश्न 3. रे राजहंस! वद तस्य सरोवरस्य, कृत्येन केन भवितासि कृतोपकारः? (Oh swan, tell me, by whose deeds do you become a benefactor to that lake?)

उत्तर: रे राजहंस! तुम तस्य सरोवरस्य कृत्येन कृतोपकारः भविताः। (Oh swan, by your deeds, you become a benefactor to that lake.)

प्रश्न 4. तोयैरल्पैरपि करुणया भीमभानौ निदाघे, मालाकार! व्यरचि भवता या तरोरस्य पुष्टिः। सा किं शक्या जनयितुमिह प्रावृषेण्येन वारां, धारासारानपि विकिरता विश्वतो वारिदेन?

(Oh garland maker, by your compassionate tears, you nourish the lush growth of that tree in the scorching heat. Is it possible for her to create rain in this desert and shower even the essence of streams from all directions?)

उत्तर: विश्वतः वारिदेन धारासारानपि विकिरता, सा या तरोरस्य पुष्टिः भवता तोयैरल्पैरपि करुणया भीमभानौ निदाघे शक्या जनयितुमिह प्रावृषेण्येन वारां।

(With raindrops, even in small quantities, and with your compassionate tears, you nourish the lush growth of that tree. It is indeed possible for her to create rain in this desert and shower the essence of streams from all directions.)

प्रश्न 5. एक एव खगो मानी वने वसति चातकः। पिपासितो वा म्रियते याचते वा पुरन्दरम्।

(Birds take refuge in the path of the sky, and bees seek shelter in clusters of flowers. Oh fish! In your dejected state, the oceans shrink, and how can the fish find a suitable abode?)

उत्तर: एकः चातकः वने खगः मानी वसति। यः पिपासितः अस्ति, स याचते वा पुरन्दरम्।

(Oh fish! In your dejected state, the oceans shrink, and how can the fish find a suitable abode?)

प्रश्न 6. रे रे चातक! सावधानमनसा मित्र क्षणं श्रूयता। मम्भोदा बहवो हि सन्ति गगने सर्वेऽपि नैतादृशाः। केचिद् वृष्टिभिरार्द्रयन्ति वसुधां गर्जन्ति केचिद् वृथा, यं यं पश्यसि तस्य तस्य पुरतो मा ब्रूहि दीनं वचः।

(Only one bird, the chaatak, resides in the forest. It either dies of thirst or begs for rain from Indra (the god of rain).)

उत्तर: रे चातक! सावधानतया मनसा मित्र, यात्राकाले श्रूयताम्। सर्वे गगने नैतादृशाः मम्भोदाः बहवः हि सन्ति। केचित् वृष्टिभिः आर्द्रयन्ति, केचित् वृथा गर्जन्ति, तस्य तस्य यं यं पश्यसि, तत्र तत्र मा ब्रूहि दीनं वचः।

(Only one bird, the chaatak, resides in the forest. It either dies of thirst or begs for rain from Indra.)